

Metodologie psychologie

Souvislosti

- **Filosofické**
  - filosofie vědy: ontologie, teorie poznání, etika vědy
  - metaúrovně: metavěda, metateorie, meta-metodologie
- **Teoretické**
  - výzkumná otázka, zkoumaný problém
- **Praktické**
  - nejen věda a výzkum, ale také PRAXE
  - psychometrika, psychodiagnostika

Hlediska

- Koncepční
  - k čemu mají metody sloužit
  - na jaké otázky mají odpovídat
- Procesuální
  - jaké kroky mají být podniknuty
  - jakými fázemi se má projít
- Produktové
  - co má být výsledkem

Filosofické souvislosti

- Ontologie
  - nauka o tom, co existuje
- Gnozeologie (noetika, epistemologie)
  - teorie poznání
- Etika
  - co je morální ve vědě
  - co je morální v aplikaci vědeckých poznatků

Metaúrovně

- Metavěda
  - filosofie vědy, sociologie vědy, psychologie vědy...
- Metateorie
  - srovnávání teorií
  - axiom (postulát), hypotéza, teorie, model
- Meta-metodologie
  - srovnávání vědeckých metod

Teoretické souvislosti

- „Není nic praktičtějšího, než dobrá teorie“
- metoda bez teorie je slepá

Rozdíl kvalitativních a kvantitativních metod

- Kvalitativní

- měkké
- flexibilní
- subjektivní
- politické
- případová studie
- spekulativní
- zakotvené

- Kvantitativní

- tvrdé
- fixní
- objektivní
- hodnotově neutrální
- průzkum
- testování hypotéz
- abstraktní

Pojmy kvalitativního a kvantitativního směru

- Kvalitativní
  - fenomenologie
  - etnometodologie
  - diskurz
  - sémiotika
  - narativní analýza
  - interpretace
  - teoretická nasycenost
- Kvantitativní
  - kvantifikace
  - měření
  - validita
  - objektivita
  - nulová hypotéza
  - výběrový soubor
  - statistická analýza

Varianty kvalitativní-kvantitativní dichotomie

- kvalitativní VERSUS kvantitativní
- kvalitativní NEBO kvantitativní
- kvalitativní A kvantitativní

Praktické souvislosti

- Psychometrika
  - teorie a praxe vytváření a ověřování vlastností psychodiagnostických metod
- Psychodiagnostika
  - používání nástrojů a postupů k odpovídání na konkrétní otázky

Výsledek výzkumu

Výzkumná zpráva / referát (psaná / mluvená)

- Problém
- Zkoumaná otázka
- Metody
  - Sběr dat
  - Výběr
  - Metody analýzy dat
- Analýza dat
- Interpretace výsledků
- Diskuse
- Závěry

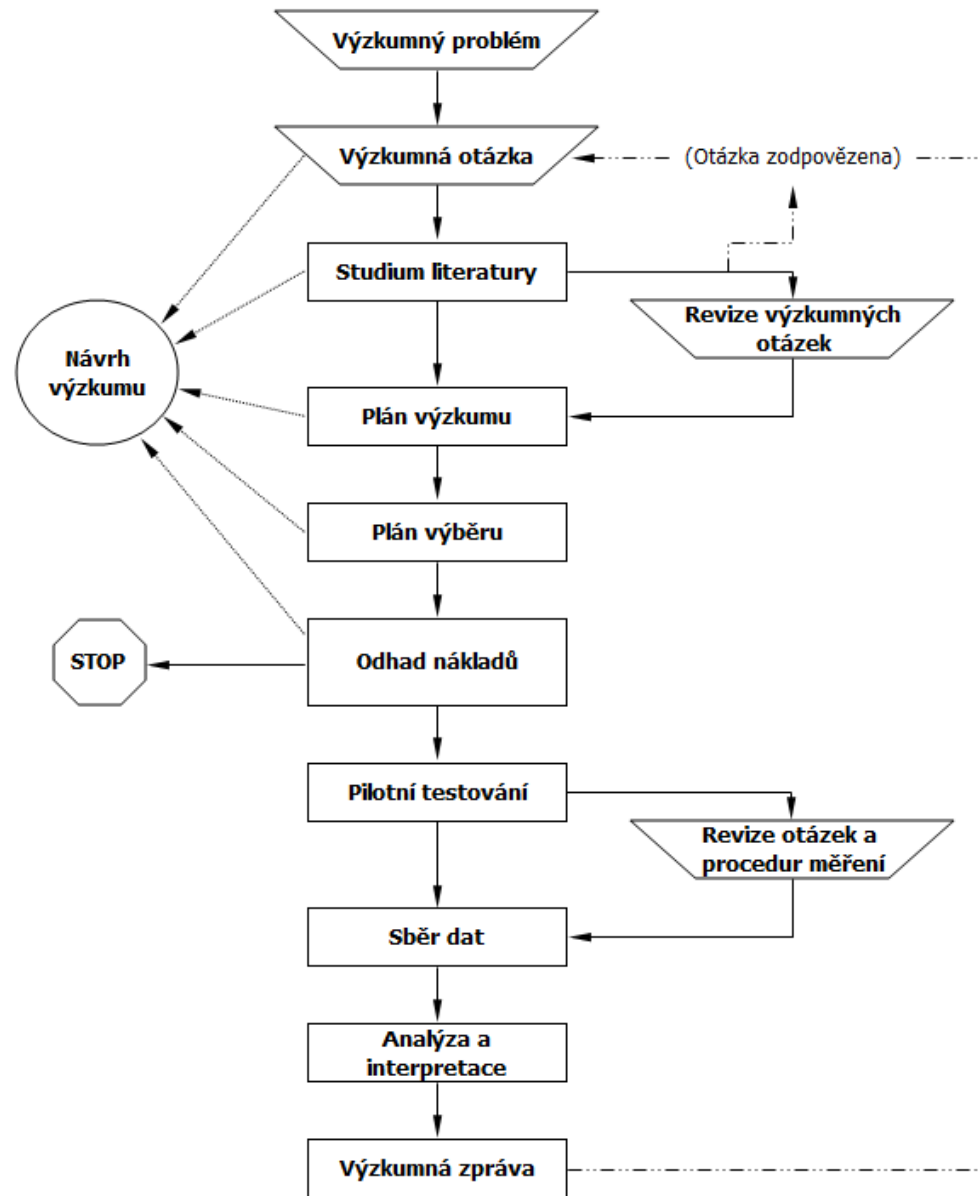
Témata výzkumného designu

- **Hypotéza / hypotézy**
  - operacionalizace
- **Výzkumné nástroje**
  - interview, pozorování, dotazníky, analýza dokumentů
- **Výběr**
  - typy, konstrukce, reprezentativnost, rozsah
- **Kvantitativní analýza dat**
  - spreadsheets, statistický software
- **Hledání pravidelností a významnosti v datech**
  - statistické metody

Fáze výzkumného projektu

- zkoumaná otázka
- přehled literatury
- operacionalizace pojmů
- pilotní studie
- sběr dat
- analýza dat a interpretace
- psaní zprávy

Fáze výzkumného procesu

Přípravná fáze

- Zkoumaná otázka
  - co nás zajímá?
  - jaké jsou možné odpovědi?
- Přehled literatury
  - knihy, učebnice
  - výzkumné články
- Operacionalizace
  - jaké jevy?
  - jaké atributy?
  - jaké proměnné?
  - KVANTIFIKACE?

Pilotní fáze

- Přípravná fáze
  - zkoumané otázky
  - studium literatury
  - operacionalizace (kvantifikace?)
- Pilotní studie
  - studie malého rozsahu
  - test procedur měření (postupů sběru a analýzy dat)
- Sběr dat
  - výběr respondentů
  - měření (záznam)
  - archivace (přepis)

Finální fáze

- Analýzy dat
  - explorace
  - testování hypotéz
- Interpretace výsledků
  - tabulky, grafy
  - dílčí výsledky a interpretace
  - dílčí souhrny
- Psaní zprávy
  - účel, cíl výzkumu
  - výsledky a interpretace
  - závěry

Otázky k zodpovězení

- Na všechny otázky je nutné odpovědět
- Otázky a odpovědi jsou vzájemně propojené
- Změna odpovědi na jednu otázku změní odpověď na ostatní otázky

Operacionální definice

- Jaké jevy se chystáme studovat?
- Jaké je důkazy o výskytu těchto jevů?
- Jaké jsou měřitelné atributy těchto jevů?

Výběr

- O jakou populaci se zajímáme?
- Jakou metodu výběru chceme použít?
- Jaká má být velikost výběrového souboru?

Kvantifikace

- Jaká procedura měření bude použita?
- Jaká je úroveň měření našich dat?
- Jaké statistické metody budeme používat?
- Jaké výsledky analýz potvrdí/vyvrátí naše hypotézy?